

תוכן העניינים

3	מבוא
5	פרק א': מצב זכויות האדם בסין: בין הלכה למעשה
11	פרק ב': חופש הדת בסין
18	פרק ג': צנזורת האינטרנט בסין
26	סיכום
28	ביבליוגרפיה

מבוא

מדינות שונות זו מזו מבחינת תולדותיהן, משטריהן, תרבויותיהן, התפתחותן הכלכלית וכו', אך בעקבות האינטראקציה בין ציביליזציות שונות, משפיעים תהליכי הגלובליזציה על כל המדינות ברמה זו או אחרת. מדינות סגורות השומרות בקנאה את מדיניות הפנים שלהן מפני השפעות חיצוניות אינן יוצא מן הכלל. בהקשר זה, תחום זכויות האדם מעורר עניין רב: מחד גיסא, קביעת זכויות היא חלק בלתי נפרד מריבונות המדינה, אך מאידך גיסא, זכויות האדם הן נושא מיוחד במשפט בינלאומי ונציגי מדינות באו"ם קובעים זכויות אלה באמצעות אמנות והסכמים בינלאומיים. כתוצאה מכך, זכויות האדם יכולות להיתפש כמוסכמה אוניברסלית, אך הנושא פתוח לפרשנויות וכתוצאה מכך הופך לסלע המחלוקת ביחסים בין מדינות או בין מדינה לקהילה בינלאומית. אחד הדוגמות לכך הם היחסים בין ארצות הברית לבין סין המואשמת על ידי וושינגטון בהפרת זכויות האדם. עבודה זו מבקשת לבחון כיצד נוכחות ומשפיעות זכויות האדם על היחסים בין ארצות הברית לבין סין.

בשלושת פרקים דנה העבודה בסוגיות שונות אשר תסייענה לענות על השאלה מרכזית. הפרק הראשון דן במצב זכויות האדם בסין תוך התייחסות להיסטוריה ותרבות. ברק זה נבחנים יחסיה של סין לזכויות האדם להלכה ולמעשה (לפי החוק, מידת הכיבוד בפועל הן בתוך סין והן במדינות החוץ שלה) ותגובתה של בייג'ינג אל הביקורת החיצונית.

הפרק השני בוחן את השפעת חופש הדת על היחסים בין בייג'ינג לווינגטון. ארצות הברית מאשימה את סין בהפרת זכויותיהם של מיעוטים דתיים (בודהיסטים, טיבטים, מוסלמים וקתולים). למשל, וושינגטון מותחת ביקורת על התערבות הממשלה הסינית על מינוי בישופים קתולים ועל איסור שהוטל על ידי בייג'ינג על קיום קשרים בין המאמינים הקתולים בסין לבין הוותיקן. קשרים אלה נתפשים כבגידה מכיוון שהוותיקן מקיימת קשרים דיפלומטיים עם טאיוואן. בעיני הממשלה הסינית זוהי התערבות בענייניה הפנימיים של סין. הביקורת האמריקאית נחשבת לניסיון להחליש את העמדה הסינית. באופן דומה מפרשת בייג'ינג גם את התמיכה האמריקאית בדלאי לאמה. לטענת סין, ארצות הברית מעודדת בדלנות טיבטית ופוגעת בריבונותה של סין. מאידך גיסא, ארצות הברית רואה בחופש הדת אחד הערכים החשובים ביותר. ההתנגשות בין תפישות אלה ממרמרת את היחסים בין שתי המדינות. הברק בוחן מה טיב הביקורת האמריקנית, האם יש לה בסיס ומה השלכותיה על היחסים בין ארצות הברית לסין.

במרכז הפרק השלישי עמדת פגיעה בחופש הביטוי על ידי בייג'ינג. זהו נושא אחר שקשור לזכויות האדם ולעתים הופך לסלע המחלוקת בין ארצות הברית לסין. סין ידועה בשימוש בצנזורת האינטרנט הקיצונית. מבחינת בייג'ינג מדיניות זו נובעת מטעמי ביטחון לאומי ואילו וושינגטון רואה בצנזורה הפרה בוטה של זכויות האדם. סין דוחה את ההאשמות האמריקאיות וטוענת כי תוך מאבק על חופש הביטוי באינטרנט שואפת וושינגטון להגמוניה עולמית. פרק זה בוחן כיצד וושינגטון מגיבה למדיניות סינית בנושא זה וכיצד תגובה זו משפיעה על היחסים בין המדינות.

פרק א'

מצב זכויות האדם בסין: בין הלכה למעשה

לרעיון אוניברסליות זכויות האדם יש יסודות איתנים במחשבה פוליטית מערבית. שני מסמכים חשובים בהיסטוריה של הציוויליזציה המערבית – הכרזת העצמאות של ארצות הברית (1776) והצהרת זכויות האדם והאזרח של צרפת המהפכנית (1789) – מכריזים כי זכויות האדם הן זכויות טבעיות. גם ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם שאומצה על ידי העצרת הכללית של האו"ם ב-10 בדצמבר 1948, מתבססת על רעיון אוניברסליות זכויות האדם. כיום, זכויות האדם הפכו לאחד הנושאים המרכזיים הן בפוליטיקה העולמית והן במחקר. אולם מצב זכויות האדם שונה בחלקים שונים של העולם. מדינות שונות תופסות עמדות שונות באופן משמעותי בסוגיית זכויות האדם. הסיבה העיקרית לכך היא מדיניות רודנית של משטרים רבים, בעיקר באסיה ובאפריקה. לעתים קרובות מדינות הנאשמות בהפרות בוטות של זכויות אדם רואות בהאשמות אלה פגיעה בעצמאותן וניסיון להשפיע על מדיניותן הפנימית. לחשש של מדינות אלה יש בסיס מכיוון שחלק ממלחמות מודרניות פרצו כתוצאה של הפרה שיטתית של זכויות אדם.

ההבדלים בתפישת זכויות אדם ופרשנותן נובעים גם מהבדלי תרבות. תפישת זכויות האדם בגרסה המקובלת על ידי רוב הארגונים הבינלאומיים היא תוצר הציוויליזציה המערבית העומדת על עקרונות הדמוקרטיה ומודרניזציה. כתוצאה, תפישת זכויות אדם במדינות הנמצאות מחוץ לציוויליזציה המערבית עשויה להיות שונה מאוד מהתפישות שהתפתחו במדינות המערב. אין ספק כי תפישת חירות, שוויון, צדק וכו' בעולם האסלאמי, בסין, בהודו או באפריקה שונה מהסטנדרטים האירופיים של זכויות האדם. כתוצאה מכך, בתרבויות לא-מערביות קיימת פרשנות אחרת של חוקים בינלאומיים הנוגעים לזכויות אדם ולכן חלק מהמדינות מעולם לא קיבלו במלואה את ההצהרה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם. אמנות אזוריות לזכויות אדם (האמנה האמריקאית מ-1969, האמנה האפריקאית מ-1981, הצהרת קהיר על זכויות האדם באסלאם מ-1990, האמנה הערבית מ-2004) הופכות לעתים קרובות לנושא ביקורת מצד ארגונים בינלאומיים לזכויות אדם מכיוון שמסמכים אלה למרות שמכירים בחלק ניכר מזכויות הכלולות במסמכים בינלאומיים, מדגישים את חשיבות המסורת ההיסטורית והמורשת התרבותית של המדינות שאימצו את המסמכים הללו. למשל, ארגונים בינלאומיים מבקרים את האמנה